

تۆرك يوردى

ناشرى : تۆرك يوردى

مدبرى : آق چوره اوغلى يوسف

پىل ۳ جلد ۶ صاى ۶۳

۳ نېسان ۱۳۳۰

پىل ۱۳۳۰ صاى ۳

بیلیمزک آم دغیرغۇ انکساری...

دییهن بر سینهنک ، اضطرابلری هپ مشهود .

بونلرک هپسی شوبله دورسون. فقط استادک بوفوطوغرافیسندک استغراق
نظرك تأثیری آلتندک - خصوصاً اصل فوطوغرافی بی کوردیکم وقت طاتلی ،
آجی بر حالده - نه تورلو ازیلدیکمی تعریفه قادر اولامام.

بو درجه اوزاقلره کیتمکه موفق اولمش بر نظر، بنجه بیتمز توکنمز وحتی
بوتون برعصرلق قدر ماجرای عمری کنندنه پک قولایلقله اوقوتور . بو نظر
بنجه نامتناهی بر سلسله معنا ، اوزون اولدینی قدر دولو بر اضطراب ، بر این
مبهوت ، بر فراغ علوی که اوکا بر حدمطلق تعیین ایدمک ضروری اولسه
اوکزه «عدم» چیقار !.

زواللی استادک بو نظر ملولنده نیم کورم بیلدیکم ابعاد فضا ، موتدن ،
عدمدن باشقه برشی ده کل در . اوپله بر نظرکه ، دوشونیور ظن اولونورکن
دالغین ، وزمیه نیچون نه مقصده باقیدیغی بیلهمیه جک قدر کنندن کچن
قربالافول ، وبوتون عدم...

فزل طوپراق

علی سعاد

اقتصاد

زراعت مملکتی می یز ؟

محمولات زراعیه

عمانی وطننک زراعت مملکتی اولدیغنه دائر اوقدر قوی بر قناعت واردرکه
زراعت مملکتی می یز، سؤالی اورتیه آیلنجیه: طبیعت وشرائط محیطیه بوقطعه بی
امثالسز بر زراعت مملکتی اولمق ایچون یاراتمشدر ، جمله سی اک طبیعی ومسکت
۷۴ بر جواب اولمق اوزره ، درعقب تکرار ایدیلیر .

براز تردد ایدیه جک اولور ایسه ، دلیلر برر برر شو یولده صاییلیر :

۱- وسعت ارضیه . زراعت مملکتی اولق اوزره ، تراب و طبیعت ترابک برنجی درجه ده رول ایفا ایتدیکی انکار اولنه بیلیرمی ؟ خایر . اقلیم وسیع عثمانیک هر نوع زراعت ایچون فوق العاده مساعد اولدینی ، بدیهی بر حقیقتدر . عثمانلی طوپراقلرینک قیمتی آلتون دکر ؛ نه اکیسه بره بش ، اون ، یکریمی ، حتی یوز و یرمن قطعات عثمانیه ، ماضی تاریخیده دنیالری طوبوردینی کبی ، بوکونده بو یوک بر قسم بشری اغنا ایدر . افاطولی اوولرینک فیض طبیعیدی ، اوروپاده عصرلرجه تمادی ایتیش اولان اصلاحات فیه زراعیه دن فضله قیمتداردر . زراعت نقطه نظرندن مملکتیزک قابلیتی مناقشه ایتکه قالدیشمق خطای عظیمدر .

۲- کیت زراع . عثمانلی وطنک لاقل یوزده التمش بش اولادی طوپراق ایله اوغراشمقده ، جهان پیاسه لرینه عرض ایدیه جک موهوبات ترایه و محصولات طبیعیه یی اخراج ایله ۱۵ میلیون نفوسی حیاتکذار اولمقده در . ممالک عثمانیه ده بعضی ولایات واردرکه ، خالقک $\frac{۹۸}{۱۰۰}$ یی زراعت مشغول ایدر . دیمک : وطنمز زراعت مملکتیدر .

۳- عثمانلی مملکتی نه مرفه بر صنعت معدنییه ، نه جوال بر صنعت تجارییه ، نه ده تشکل ایتیش بر صنعت اعمالیه و نقلیه مالک دکلدر . خلقمیزک ایچنده قاج معدنجی واردر ؟ هانکی مملکتیز آره سننده وقوعه کلن مبادلات تجارییه ، بزم مملکتیز نوسط ایتکده و دنیانک بازارلری بزم مملکتیزده قوریلهرق - انکاترده اولدینی کبی - وطندا شارمن ، بو نوسط تجاریلرینک مکافات اولق اوزره ، عظیم قازانچ تأمین ایده بیلیمکده در ؟ صنعت ، تجارت مملکتی اولما ییجه ، عثمانلی وطنی نه اوله بیلیر ؟ اولسه اولسه چیفتجی اولور ؛ بز چیفتجی بز . صنایع سائرته نک فقدانی ، نقصانی دلالت ایدرکه ، وطنمز زراعت مملکتیدر .

۴- ذاتاً هر کون اوروپا ارباب علمندن ورجالسدن یک جو قلمری بزه اخطار و تکرار ایتزلرمی که سز چیفتجی بر ملتسکیز . او یله قالدیکز ؛ بو سزک منفعتکزه موافقدر . چونکه بو حالکیز طبیعته او یار ؛ شرائط محیطیه سزک

ایچون اڤ زیاده بوراده یاردیمجیلک ایدم جکدر . بو فکرلرده اصابت علمیه اوله جنی طبیعی عدایدلک لازم دکلمی در ؟
او حالده ، عثمانلی وطنی زراعت مملکتیدر .

اوله می ؟ بو دلیللر بزه نه درجهده حقیقی کوستره بیلیمکده و مملکتتمزک زراعت مملکتی اولدیغی آکلا تمقدمه در ؟ حقیقت حیات ، زراعتک محصولاتی بزه بونی سویلیه جکدر . عثمانلی فعالیت زراعیه سنک نتیجه سی بودلیللر درجه سنده کوز قاماشدیر اچق ماهیته مالک ایسه : « زراعت مملکتی » بولندیغیمیزی قبول ایدم رز .

مملکتتمزک « وصف اقتصادیسنی » تعیین ایتمک ایچون محصولاتنه باققندن باشقه چاره اولمدیغی مغلک بر مسئله دکل ایسه ده ، براز ایضاحه دکر : دیگر مملکتلر « صناعی » مملکت حالنه کلوب کلدکارینی محصوللری مقدار و درجه سیله معاینه و موقعلرینی تعیین ایدرلر . مثلاً ، صناعی مملکتلر آرمه سنده بعضلری واردرکه اعمال ایتدکاری منسوجات ایله مملکتلری احتیاجلرینی استیفا ایتدکن صکره - مثلاً انکلتزده اولدیغی کبی - بر قاج یوز میلیون خلقی ده کییندیریرلر ؛ بر یوزینک اوجده درتده بری چیبلاق قالمیور ایسه بوکا انکلز عامللری یاردیم ایتیمکده در ؛ انکلز صنایع حدیدییه ، نقلیه و تجاریه سی ایله انکلتزده یاشایان قرق اللی میلیون خلقک خارچنده بعضاً برایکی یوز میایون اجاسک احتیاجات حدیدییه ، نقلیه ، تجاریه لری تسکین و استیفا ایدیلیمکده در . ایشته بونک ایچون انکلتزیه صناعی و تجاری مملکت عنوانی ویریلیر .

انکلتزیه المانیا ، المانیایه امریکا ، فرانسه پیرو اولمقدمه در . اوروپانک نورلی اولان بو مملکتلری ، اوله صنعت ، تجارت مملکتلریدرکه کندیلرندن ماعدا ، عددجه بر قاج مثلنه بالغ اولان اقوام اجنبیهیه کفایت ایدر ، بر جوق ملتلی احتیاج اقتصادینک آتش شدیدنن قورتاریر ، اولره حاضر اشیای مصنوعه ، تجاریه تدارک و اعطا ایلرلر .

بومملکتتلرک ایچنده بعضیلری ، بیدرپی زراعت مملکتی حالتدن چیقمقدمه در ؛ مثلاً ، انکلتز حبوبات و حیواناتی احتیاجی درجه کافیه ده بالذات استیفا ایدم میور ؛

زراعت مملكتى نامى ويريلن بعضى مملكتلره مراجعت ايدىرك، اوچده، درتده بر نقصانى اورالردن اكال ايدىيور .

او حالده ، مملكتتمزك وصف اقتصاديسى آ كلامق ايچون صورملى يز: « عثمانلى مملكتتك طوبراقلىرى ير يوزنده عثمانلىلردن ماعدا ، نه قدرميليون خلقى طوبورمقده در ؟ »

بونده موفقيت نه قدر چوق ايسه ، عثمانلى وطنى زراعت مملكتى عنواننه او قدر لياقت قازانير . طيبي : بزم ادعا ايديلن شهرت عظيمه اقليميه مزه ، قوه انباتيه مزه ، عظيم وسعتمز و خلقتمزك بوندن باشقه بر صنعت ايله مشغول اولمديغنه نظراً ، ير يوزنده بازارعالمه چيقارمقلمز ايجاب ايدن مقدار محصولات كيم بيلير نه قدر چوق اولمق اقتضا ايدر ؟ ير يوزنده كيم بيلير ، وطنداشلمزدن صكره ، كندى بويوكلكمزده قاج مملكتتك اولادىنى بز طوبورمقده يز ؟

لكن، مع التأسف، بوكون هيچ بر مملكتى بز طوبورمويورز. حتى كندمىزى بيله طوبوران تماماً بز دكلز. بو آجى حقيقى محصولات زراعيه مزك مقدار سنويى بز آ كلاتمقده در.

آسيای عثمانیده	اراضى مزروعه به نظراً	قيمت مجموعيه	مقدار
حبوبات	۶۶	ميليون دوم ٪ ۸۴	۵۹ ميلون ليرا ۱۱۵ ميلون مکتوليتره
نقليات	۲,۲	٪ ۲,۹	۱,۷ » » ۲۶۲ كيلوغرام
محصولات صنايعيه	۳,۷	٪ ۴,۸	۱۱,۴ » » ۷۶ »
وزنييه	۵,۸	٪ ۷,۵	۴,۴ » » ۱۲۳۰ »
غله	۸۰	٪ ۱۰,۵	۱,۴ » » ؟ »
ورمانلر	؟	؟	۴ » » ؟ »
اشجار مثمره	؟	؟	۷۱,۹ » » ؟ »

بو جدولدن آ كلاشيله جنى اوزره ، عثمانلى مملكتى كنديسندن بر قاج دفعه كوچك ، فسا شرائطه مالك و زراعت مملكتى نامزدى اولمغه عادتا غير لايق اولان مملكتلردن دها بختسز اولمق اوزره ، صرف حبوبات مملكتيدر. طوبراغمزك استعدادينه و احتياج عظيمه رغماً ، « بقلیات » فوق العاده اهميتسز بر مقدارده

زراعت ایدیلیور . باغلرک مساحه سی اولدججه عظیم وشایان دقت اولدینی حالده کندیلرندن استفاده اقتصادی تأمین ایدیلیمور . اورمانلر ، فعالیت اقتصادی مملکتده اک کری قلمش مملکتلر درجه سنده اولسون ، بر فائده ویریمور . بزده اولا حبوبات . ثانیاً محصولات صناعیه وزینیه زراعت حاکمه وظایفه ، عنوانی حائز کورونمکده در .

محصولات زراعیه سی منتظم مشی تکامل ایله کیدن مملکتلرده ، اقسام زراعیه نك عددآ آرتدینی تنوع ، محصولات وقوعه کلدجکه ، اعظمی استفاده ترابیه حاصل اولدینی کورونمکده در . عثمانلی طوبراقلری سینه سنده یکی یکی بر طاقم محصولات زراعیه نك یتیشدیرلمکه باشلانیدینی طویان بختیارلردن دکلدر . پانجار زراعتنک بزده رواج بولیدینی ؛ پاموق ، قولزا ، ایپک بوجکی محصولالارینک اورویایه نسبه رقابت ایدجک حاله کلدیکنی ؛ چای ، قهوه کبی بعض محصولات قابلیت اولدینی ادعا ایدلمش عثمانلی طوبراقلرنده ، مملکتلر احتیاجاتی استیفا ایدجک صورتده زراعت اجرا ایتمک تشبیلرینک فعلی بر صورتده ثمره اقتصادی ویردیکنی کورمک بلککه بزه نصیب اولیمه جقدر .

زراعتده مهارت فنیه مزک نقصانی سبب کوستره رک ، بعض یرلرده اراضی واقلمه مزک تشکلات واحوالندن استفاده مشکلاتی ویا امکانسزلقنی رد ایتیمه رک بو موفقیتسز لکله طبعی وضروری بر نتیجه کبی بقالم . فقط ، بزى بوندن صکره بحق اندیشه دار ایدن اک حاکم زراعت عثمانیه در ؛ یعنی ، حبوبات مزک حالیدر . حبوبات عثمانیه آره سنده بغدادی [۵۱ میلیون هکتو لیتره ، ۳۳ میلیون لیرا قیمتنده اولق اوزره] برنجیلکی ، آربه [۳۹ میلیون هکتو لیتره ، ۱۵ میلیون لیرا قیمتنده اولق اوزره] ایکنجیلکی احراز ایتیمکده در . مصر ، جاودار ، داری ، اوندن صکره صره ایله کلیر .

محصولات زراعیه نك هیئت عمومیه سنده فصل تنوع و تعدد اولماق اعتباریله آهنگسز لک موجود ایسه ، مملکتک احتیاجاتنه درجه تطابق اعتباریله ، حبوباتک اقسامی آره سنده اولیله بر آهنگسز لک وارد در . مصر ایله جاودار آربه یی

چكه مامكده ، آرپه ده بغدايه متصل رقابت ايتمكده در . غلبه الان بغدايده در .
 اويله ظن اولتور كه عثمانلى مملكيتك محصول حاكمى ، مادامكه بغدايدر ، هيچ
 اولمازايسه بغداى احتياج مى عثمانى تماماً كافلدر . حالبوكه امر برعكسدر . لك حاكم
 زمره محصولات زراعيه اينچنده الك بوكسك موقعى حائز بولنان بغداى محصولى بيله
 هنوز عثمانلى مملكيتك احتياجنى تظمين ايد مامكده وهرسنه خارج مملكيتدن
 [۲،۲۰ ميليون ليرالى او كودلش ۹۶۵ بىك ليرالى او كودولماش اولق اوزره]
 ۳،۳ ميليون ليرالى ساده بغداى جلب ايدىلكده در . بو مقدار استحصالات
 مليه نك يوزده ۱۰ نى ديمكدر .

احتياج مى ي استيفا ايدمك صورتده بغداى يتيشديرمك ايچون شيمديكى
 مقدار اراضيدن زياده ابكى اوچ ميليون دونم تخصيص ايدىلى اقتضا
 ايدىيور ؛ يوزلرجه ميليون قابل زراعت بوش اراضيه مالك اولان ومصارف
 زراعيه مى - اقتصاد تجارى اويونلرى ايشك ايچنه كيرمدكجه - مصارف زراعيه
 اجنبيه دن دون اولمى طيى بولنان مملكتمز ايچون ، خارج مملكيتدن [بغداى]
 جابى قدر عظيم برغرايت اولاماز . بونى ، مملكترلرني بيله رك مقدرات اقتصاديه لرينه
 طوغرى سوق ايدن مملكترلرده كورمك اصلاً قابل دكلدر .

بغداى براقلم !

۱۵ ميليون ليرا قيمتمنده اولان آرپه محصولندن ۷ الى ۸ يوزبىك ليرالى ، يعنى
 حاصلاتندن ۶٪ مقدار اخراجات سنويه واقع اولمقده وبو حبوبات ميانسنده
 الك بويوك مقدارى وجوده كتيرمكده در . محصولات حاكمه عثمانيه نك استهلاك
 مليسى ايله اخراجاتى مقدار عمومىسى مقاييسه ايدىلنجه كوريليركه عثمانلى
 مملكتنى نفوسنك بر ابكى مليونندن فضله سنى - نامتناهى واسع اراضيسى اولدينى ،
 اهالىسى زراعت ايله مشغول بولندينى حالده ، خارجدن كن حبوبات ايله
 بوكون بسلمك وبو يوزدن ممالك اجنبيه به درت بش ميليون ليرا كوندرومك
 مجبوريتنده در . جهان پياسه سنه توركيه دن بالنتيجه همان همان برشى كيتامكده در .
 بعضاً عثمانلى مملكيتك حبوبات پياسه لرنده رومانيا قدر ، حتى بلغارستان قدر
 اهميتى يوقدر دينيلير ايسه بوكا تعجب ايدىلنامك لازمدر .

محصولات حاکمه برینه ایکنجی درجه اهمیت حائز اولان وکوندن کونه تدنی ایتدیکی کورولن محصولات کانهجه : بونلر میانسندن قوری وتازمه میوه لرك [۳ میلیون لیرایه قریب] مهمجه اخراجات یایدقلری ، توتون محصولات کذلک نظر دقتی جلب ایدمچک بر مقدارده ممالک اجنبیه احتیاجاتی استیفا ایتدیکی قبول ایدیه بیلیر . فقط ، بونلر عثمانلی وطنک وصف اقتصادیسی تحویل ایدمچک بر ماهیت واهمیت عظیمهیه مع التأسف ممالک دکلدر .

او حالده ینه صورالم : زراعت مملکتی می بز ؟ کندیمزدن ماعدا ، نه قدر میلیونلق کتله بشری طویور مقدمه بز ؟

کندیمزی زور طویور یورز ؟ حتی ، بوکا موفق اولامایورز . قارشو طرفلرده بر اقتصاد تجاری اویونی ، بر آزدها اوجوز مصرف ایله سوق واداره زراعت و تجارت کیفیت ، بر آزدها فعال بر هیئت تجاریه نک وجودی ، عثمانلی مملکتک داخلی قطعاً نه نظراً بعضی مواقعتک خارج مملکت نه نسبتاً واقصداً ده فضلہ قریبی ، بوراده بر غریبه الیمه تولید ایدیور ، فیاض اولان عثمانلی طوبراقلری کندی اولادلرینی - اقتداری اولدینی حالده - طویور میور . دیمک : زراعت مملکتی ده دکلز . وطنمزه معدنچیک ، فابریقه جیلوق مملکتی دکلدر دیمشدک ؛ تجارت مملکتی ده دیه میوز . بز نه ایز ؟ مملکتیمز نه مملکتیدر ؟ وطنمزک وصف اقتصادیسی ندر ؟

طبیعت بو قطعیه ای امثالسر بر زراعت مملکتی اولوق ایچون یاراشمیشدر ، قناعتنده بولنان کیمسه لرك نیم مجروح ونیم زنده دیللرینی اونویمیم . لکن بوکون حقیقه بز جهان اقتصادده بر وصف علمی بولوق ممکن دکلدر .

فقط ، رد ایتاملی ، طبیعت بزده فیاضدر ، قابل زراعت واسع بوش اراضیمز وارددر . بر آطنه ولایتی ایله بغداد ولایتک عثمانلی مملکتی سکاکی طویور ایله جکی حقنده مدقق اوروبا ارباب زراعت وفقی طرفندن یاییلان حسابات دقیقه خیال دکلدر ؛ قونیه ولایتک اروا ایدلمکده اولان آلتی یدی میلیون دونمک اراضیسی قونیه ولایتنه همان همان یکی بر قونیه ولایتی دهاعلاوه ایدمچکدر دینیلیر ایسه ، بوده خیال دکلدر . آطنه داخلنده قورودولان بعض

محللر، موجود اراضی و لایتنک سکیزده برینه تقابل ایدم جک درجه ده قدرت فیضه مالکدر، بوکاده اینانمازلق ایتمه ملی. عثمانلی مملکتی حلقنک چیقتمچی اولدینی واوندن اصلا منتظر بولمیدینی بر حقیقتدر. اون درت اون بش میلیونلق کتله بشر اسلا استصار ایدیلیه جک بر مقدار صایلملی؛ وهر کون هر فلا کته قاتلانق ایچون متحمل نظرلرایله منتظر بکلین، استقبال ایچون حولانه چالیشان تورک و عثمانلی کوبلیسنک روحنده صنعتی و طور برانی، حیواناتی، صاپانی و محصولات ایچون، ایمان دین نورینه یاقین سونوک و فقط پارلامنه مستعد برایشیق یانار. تورک کوبلیسی اونلره مربوطدر.

او حالده نه ایچون زراعت مملکتی اولیه لم؟

هر شی حاضردر، عضویت اجتماعی عثمانیه نك هانکی چرخ، هانکی زنبکی اکیکدر؟ هیچ بری. هپسی یرلی یرنده. بونکله برابر، ایشته عضویت اقتصادی ایشله میور. اک لایق اولدینی وصفه لیاقت ایچون لازم اولان فعالیت ازی، یعنی محصولی یوق انه ایچون انکار ایدم. عثمانلی مملکته بو کون زراعت مملکتی دیمک بیلله - معنای عالیسنه کوره - غیر قابلدر.

بونک سبی شودر:

عثمانلی هیئت اجتماعی سی هیچ بر نوع تظامرات حیاتیه سنده بو کونه قدر «ادراک ملی، دینلن و ملتلی یوکسلدن، انحطاطدن قورتاران ملی - الهی بر تورک رهبر لکیله سوق ایدیلماش، تشکلات سیاسی و اقتصادی سی «ملی فایه لر» - توجیه اولنماش در. بئم نظر مده عثمانلی زراعتی طوغه جق، یاشایه رق قورتیله جق: لکن، هر اساسی مکمل اولان بو چرخ، «ملی مفکوره» ایله حر کته کتیر یلیدر. مملکتی قورتارمق ایچون ملی سیاست اقتصادی تطبیقاتنه باشلانیلیملیدر.

م. زاهدی